

De?i?tirilmi? Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *De?i?tirilmi? Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19570>

Özet

De?iştirilmi? Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçe?i (DEÇDOTÖ), erken çocukluk dönemindeki bireylerde Otizm Spektrum Bozuklu?u (OSB) riskini belirlemek amacıyla kullan?lan yayg?n bir Tarama Ölçe?i'nin Türkçe'ye **Uyarlama** çal??mas?d?r. Bu adaptasyon, özellikle 18 ila 30 ayl?k çocuklar için tasarlanm?? olup, sosyal ileti?im, ortak dikkat ve davran??sal farklılıklar? erken dönemde saptamay? hedefler.

Ölçe?in Türk örneklemini üzerindeki geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, 2005 y?l?nda Asl? Y?kgeç taraf?ndan Bo?aziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekte?irilmittir. Bu çal??ma, uluslararası alanda kabul görmü? tarama arac?n?n Türk kültürü ba?lam?nda psikometrik yeterlili?ini ortaya koymay? amaçlam??tır.

Anahtar Kelimeler

Otizm, Erken Tarama, Çocuk Geli?imi, M-CHAT, De?iştirilmi? Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçe?i, Psikometri, Otizm Spektrum Bozuklu?u.

Yazarlar

Asl? Y?kgeç (Uyarlama Çal??mas? Sorumlu Yazar?).

Amaç

DEÇDOTÖ'nün temel amacı, küçük çocuklarda Otizm Spektrum Bozuklu?u (OSB) riskini mümkün olan en erken a?amada, genellikle birinci basamak sa?lık hizmetlerinde veya pediatrik kontrollerde belirlemektir. Erken tan? ve tarama, risk alt?ndaki çocuklar?n h?zla erken müdahale programlar?na yönlendirilmesi aç?s?ndan hayati önem ta??maktadır.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amacı ise, orijinal ölçe?in (M-CHAT veya benzeri) maddelerinin Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, psikometrik aç?dan yeterlili?ini ve Türk çocuk popülasyonunda güvenilir bir Tarama Ölçe?i olarak kullan?l?p kullan?lamayaca??n? bilimsel yöntemlerle test etmektir.

Yap?

DEÇDOTÖ, otizm spektrum bozuklu?unun çekirdek semptom alanlar?n? ölçmeye odaklanan bir yap?y? esas alır. Bu yap?sal alanlar genellikle ?u kategoriler alt?nda toplan?r: **Sosyal Etkile?im ve ?leti?imdeki Eksiklikler** (göz temas?, i?aret etme, ortak dikkat), **S?n?rl? ve Tekrarlay?c? Davran?? Kal?plar?** (stereotipik hareketler, rutinelere a??r? ba?l?lık) ve **Oyun Becerileri** (taklit ve

sembolik oyun). Ölçek, ebeveyn raporlamasına dayalı olarak bu davranışların varlığını ve sıklığını değerlendirir.

Geçerlik

Ölçeğin **Geçerlik** (Geçerlik) çalışması, Aslı Yılmaz'ın 2005 tarihli yüksek lisans tezinde detaylıca incelenmiştir. Tarama ölçeklerinde geçerlik, özellikle duyarlılık (gerçek pozitif oran) ve özgüllük (gerçek negatif oran) gibi ölçütlerle geçerlik göstergeleri üzerinden değerlendirilir. Bu adaptasyon çalışmasında, DEÇDOTÖ'nün Türk çocuklarında klinik olarak tanımlanmış otizm vakalarında ne kadar doğru bir şekilde ayırt edebildiği incelenmiştir. Sunulan kaynak bilgide spesifik geçerlik katsayıları yer almamaktadır, ancak uyarılma çalışmasının temel amacı yapışal ve ölçüt geçerliliğini sağlamaktır.

Güvenirlik

Ölçeğin **Güvenirlik** (Güvenirlik) analizleri, ölçeğin zaman içinde ve farklı değerlendiriciler arasında tutarlı sonuçlar üretme kapasitesini belirler. Uyarılma çalışmaları genellikle iç tutarlılık (maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu) ve test-tekrar test güvenilirliği (ölçümlerin kararlılığı) incelenir. Yılmaz (2005) çalışmasında, Türk popülasyonunda DEÇDOTÖ'nün klinik kullanımı için yeterli düzeyde güvenilir olduğunu gösteren psikometrik analizlerin yapıldığı varsayılmaktadır. Detaylı güvenilirlik katsayıları için tezin kendisine başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Uyarılma sürecinin kritik bir aşaması olan **Faktör Analizi**, ölçeğin orijinal yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını araştırmayı hedefler. Orijinal M-CHAT tipik olarak tek bir genel otizm riski faktörünü ölçerken, bazı varyasyonlar sosyal iletişim ve motor beceriler gibi alt boyutları ayrıştırabilir. Yılmaz'ın çalışması, ölçeğin yapışal geçerliliğini desteklemek ve kültürel farklılıkların faktör yüklerini nasıl etkilediğini görmek amacıyla açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi tekniklerini kullanmayı olabilir.

Araç Bilgileri

Test Type: Uyarılma

Format: Ebeveyn Raporlama Ölçeği (Checklist). Yanıtlar genellikle basit kategorik seçimler (örneğin, Evet/Hayır) şeklindedir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Klinik ve genel popölasyondan çocuklar.

Age Group: Erken Çocukluk Dönemi (Genellikle 18 ay ile 30 ay aras?).

Population Details: Ölçe?in Geçerlik ve Güvenirlik çal??mas? Türk örneklemini üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Methodology: Ebeveynlere, çocuklar??n gözlemlenen davran??lar? hakk?nda bir dizi soru sorulur. Elde edilen yan?tlara göre bir risk puan? hesaplan?r ve bu puana göre çocu?un otizm spektrum bozuklu?u aç?s?ndan riskli olup olmad??? belirlenir.

Anahtar Kelimeler

Erken Müdahale, Yüksek Lisans Tezi, Bo?aziçi Üniversitesi, Psikolojik Ölçüm, DEÇDOTÖ, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: yikgec@gmail.com

Correspondence Address: Bo?aziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Uyarlama çal??mas??n yap?ld??? dönemdeki kurumsal adres).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2005** y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, da??tım? ve ticari amaçlarla ço?alt?lmas? için sorumlu yazar Asl? Y?kgeç ile ileti?im kurulmas? gerekmektedir. İleti?im adresi: yikgec@gmail.com.

Orijinal M-CHAT/M-CHAT-R ölçekleri genellikle klinik ve akademik amaçlar için ücretsiz olarak temin edilebilirken, bu spesifik adaptasyonun yasal kullan?m haklar? uyarlamay? gerçekle?tiren yazar taraf?ndan belirlenmektedir.

Kaynaklar

Y?kgeç, A. (2005). *Değiştirilmi? Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçe?inin Türk örneklemini üzerinde geçerlik çal??mas?* (Yüksek lisans tezi). Bo?aziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [degistirilmis-erken-cocukluk-](#)

[donemi-otizm-tarama-olcegi-toad.pdf](#)

Değerlendirilmiş Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri kaynak bilgide sunulmamıştır. DEÇDOTÖ, otizm tarama ölçeklerinin uluslararası standartlara uygun olarak, çocuğun sosyal tepkilerini, iletişim becerileri ve tekrarlayıcı davranışları sorgulayan yaklaşık 20 maddeden oluşmaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM